

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

ZACHRAŇOVACÍ VÝZKUM SÍDLIŠTĚ Z DOBY ŘÍMSKÉ A SLOVANSKÉ U MUŠOVA

/okr. Břeclav/

Zora Trnáčková, LÚ ČSAV Brno

/Obr. 38,39 /

Již během roku 1976 byly na pravém břehu Dyje jižně od Mušova /trať "U sv. Jana"/ zachyceny objekty z římského obklolí a ojediněle nalezeny i slovanské střepy /srov. Trnáčková, Přehled výzkumů 1976, Brno 1977, 113-114/. Na jaře roku 1977 byla opět odebírána hlína v prostoru mezi budovanou hrází /novou silnicí/ a řekou, a to podél pravého břehu Dyje; mezi bagrovanou plochou a břehem řeky zůstal asi 50 m široký pruh. Tmavá hlína byla odebírána až do hloubky 1 m na hladinu podložního světlého štěrkopísku. Tím byly některé objekty značně narušeny a zůstaly z nich jen nepatrné zbytky dna, popř. jen stopy černé a popelovité výplně v narušené hlíně. Plocha, která byla bagrována v r. 1976, byla při jarní záplavě vodou vyrovnaná. V celém prostoru mezi hrází a řekou jsou na povrchu roztroušeny střepy převážně z římského období, ojediněle i slovanské.

Při záchraňovacím výzkumu v r. 1977 bylo odkryto celkem šestnáct objektů. Jde převážně o okrouhlé jámy s různě velikou hloubkou, počítáno od hladiny podložního štěrkopísku /objekt č. 4 - 10 cm, objekty č. 7 a 12 - 75 a 106 cm/. Nálezy z výplně objektů nejsou zvlášť početné, většinou jde o drobné, převážně málo typické střepy. Některé objekty obsahovaly značné množství mazanice s otisky prutů a dřev a byly při okraji vypálené /objekty č. 1 a 2/. V objektu č. 5 byla těsně pod zachyceným povrchem nalezena hrncovitá nádoba se dvěma uchy, ležící na boku a tlakem rozmáčknutá. Nádoba byla vyrobena z písčitého materiálu, silně promíšeného slídou, a zřejmě velmi špatně vypálena, protože její stěny se třísťily na drobné šupiny; tvar nádoby bylo možno posoudit jen podle zakreslení in situ. Jiné objekty /např. č. 8 a 9/ obsahovaly ve výplni převážně jen zvířecí kosti. Více nálezů bylo v okrouhlé a poměrně hluboké jámě č. 7; ze střepů bylo možno rekonstruovat část vázovité nádoby s výzdobou jedlové větvičky. U dna se našel okrajový střep terry sigillaty. Jak objekt č. 7, tak i většinu ostatních jam je možno datovat přibližně na konec 2. a do 3. století n. l.

K mimořádným nálezům patří objekt č. 10. Jde o zbytek obdélné chaty, 340 cm dlouhé a asi 250 cm široké, z níž se zachovala část, ležící severně od osy. Jižní část byla vybrána bagrem a mohla být rekonstruována podle polohy dvou kulových jamek v jižní delší stěně. V chatě bylo zachyceno celkem šest kulů - po jednom uprostřed kratších stěn a po dvou v delších stěnách /Obr. 38/. Chata byla jen nepatrně zahloubena pod hladinu podložního štěrkopísku /maximálně 29 cm/. Výplň byla silně popelovitá a promíšená lehkou vypálenou hlínou, především při okrajích. Nade dnem byla asi 3 cm silná vrstvička tvrdé, jakoby udusané hlíny. V místech kulové jamky uprostřed východní kratší stěny byl nalezen sklad kovových předmětů - železná tzv. pánev s úzkým držadlem, vedle dvě železná štítková puklice homolovitého tvaru a bronzová kotlíkovitá nádoba ležící dnem vzhůru. Uvnitř byla další železná puklice, obrácená vrcholem ke dnu nádoby, tedy směrem nahoru. Železný kotel a pánev, který ležel okrajem těsně pod zachyceným povrchem objektu, byl silně korodován. Dvě z puklic jsou na homolovitě části výrazně hraněny. Bronzová nádoba měla původně železná ouška /zachovány jen stopy nýtů/ a její stěny byly několikrát opravovány nýteváním. - Ve výplni chaty bylo nalezeno jen málo keramiky, dochovaly se však střepy z nádoby, vyrobené na kruhu ze šedé jemné hlíny. Chatu je snad možno datovat až do 4. století, je tedy mladší než většina ostatních objektů.

Dalším objektem, který se odlišuje od běžných jam z římského obklolí, je jáma č. 12. Šlo o kulatou jámu s téměř vsivými stěnami a rovným dnem. V její tmavé výplni bylo poměrně velké množství střepů, a to jednak střepů římských /2. - 3. stol./, jednak slovanských mladšího rázu. Římské střepy větších rozměrů se našly v horní části výplně, slovanské byly roztroušeny v celé výplni. Asi 40 cm nade dnem se našel drobný bronzový kroužek, pravděpodobně poškozená náušnice. Jistou kuriozitou je drobný zlomek římské cihly se zbytkem kolku, pocházející zřejmě z nedaleké římské vojenské stanice. Do slovanského období lze zařadit ještě objekt č. 15 - zbytek chaty - polozemnice s kamenným ohništěm v rohu. Z chaty se dochovala jen nepatrná část při severní stěně a nároží s ohništěm, zbytek byl narušen při bagrování; část chaty zřejmě překrývala římský objekt č. 2. V hlíně nad chatou byly rovněž římské střepy, mezi kameny ohniště se našly části nádobky, připomínající materiállem keramiku pražského typu.

Výzkum sídliště na pravém břehu Dyje ukázal, že tato oblast byla osídlena především ve 2. až 4. století n. l., snad v 6. století a nepochybně v 9. až 11. století. Výskyt osídlení v místech dosud zaplavovaných dokazuje znovu skutečnost, že vodní režim v průběhu prvního tisíciletí našeho letopočtu byl zcela odlišný a umožňoval osídlit i inundační terén v bezprostředním sousedství řeky.

Rettungsgrabung einer Siedlung aus der römischen Kaiserzeit und dem slawischen Zeitabschnitt bei Mušov /Bez. Břeclav/. Während der Rettungsgrabung bei Mušov auf dem rechten Ufer der Dyje /Flur "U sv. Jana"/ wurden sechzehn Objekte entdeckt. Es handelte sich vorwiegend um kreisförmige Gruben, die in den kaiserzeitlichen Zeitabschnitt /2.-3. Jahrhundert u.Z./ gehörten. Die meisten Funde gewährte Grube Nr. 7, verhältnismässig tief. Aus den Scherben konnte der Teil eines vasenförmigen Gefäßes rekonstruiert werden. Beim Boden fand man einen Terra sigillata-Scherben. Eine Ausnahme bildete Objekt Nr. 10 - eine längliche Hütte mit sechs Pfosten, beim Baggern teilweise beschädigt. In der Hütte fand man ein Depot metallener Gegenstände; eine eiserne sog. "Bratpfan-

ne, drei eiserne Schildbuckel und ein Bronzegefäß. Die Hütte kann in das 4. Jahrhundert datiert werden. Eine andere Grube /Objekt Nr.12/ gehörte vermutlich in den slawischen Zeitabschnitt, in der Ausfüllung waren jedoch ebenfalls kaiserzeitliche Scherben aus dem 2. und 3. Jahrhundert und das Bruchstück eines römischen Zeigels mit einem Stempelrest. Ein weiteres Objekt /Nr.15/ war der Rest einer slawischen Erdhütte mit steinerner Feuerstelle in der Ecke, nach den Scherben vielleicht aus dem 6. Jahrhundert.

ZPRÁVA O POVRCHOVÉM SBĚRU V MILOVICÍCH

/okr. Břeclav/

Miloš Čižmář, Ivo Rakoňský, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 40,41/

V listopadu a prosinci 1977 jsme provedli společně s I. Peškařem a O. Markem povrchový sběr v trati "Hausacker". Lokalita je známa již z předválečných sběrů H. Freisinga a nachází se po obou stranách silnice Milovice - Nové Mlýny. Na mapě 1:5000 /Hustopeče 7-9/ je v prostoru bodu určeného souřadnicemi 95 mm od západní sekční čáry a 145 mm od jižní sekční čáry. Dosavadními sběry bylo známo z této lokality osídlení z mladší doby bronzové, laténské a římské.

Povrchovým sběrem jsme zjistili početné zlomky keramiky z těchto období, navíc jeden střep volutové kultury a dvě kamenné sekerky. Laténskou keramiku lze rámcově datovat do 2. - 1. stol. př. n. l., římské nálezy do 2. stol. n. l. Mezi římským materiálem je i zlomek terra sigillata a střepy jemné provinciální keramiky.

Bericht über eine Terrainbegehung in Milovice /Bez. Břeclav/. Durch Lesefunde in der Flur "Hausacker" gewann man Belege der Besiedlungen der Voluten- und Velaticer-Kultur, aus der Latène- und Kaiserzeit.

ZÁCHRANNÁ AKCE VE VELKÝCH HOŠTICÍCH

/okr. Opava/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

V podzimních měsících roku 1977 se uskutečnila záchranná akce ve Velkých Hošticích - Hřbitovní ulici. Při výstavbě smuteční síně a přístupové komunikace k ní bylo narušeno rozsáhlé sídliště.

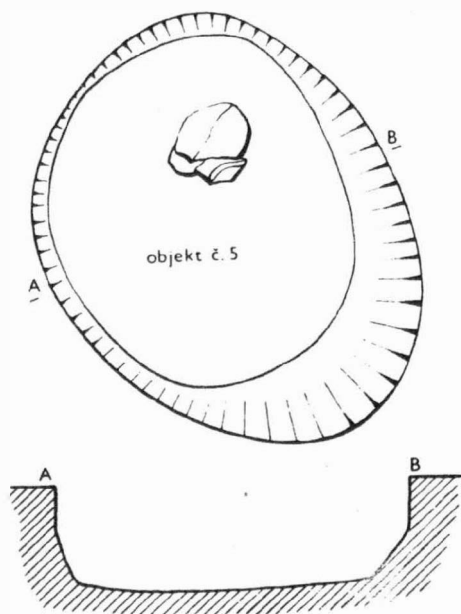
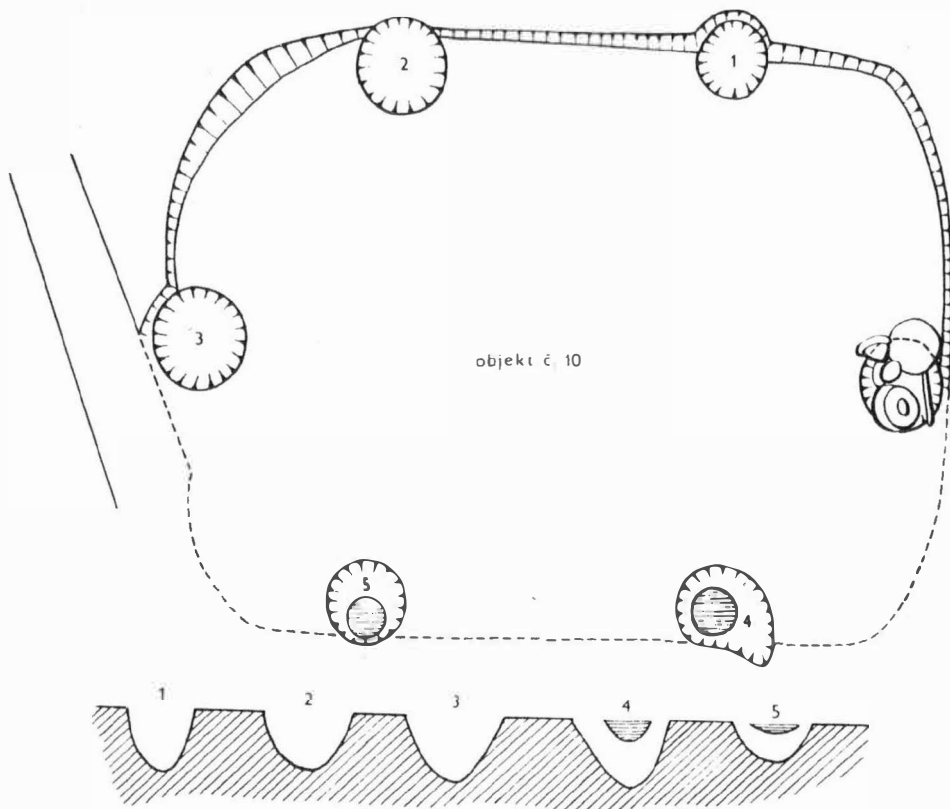
Lokalita sama zaujímá východní okraj dnešní obce a rozkládá se na první levobřežní terase řeky Opavy. Ta se zde zařezává do fluvioakustních glaciálních sedimentů, překrytých vátou spraší.

Přes krajně nepříznivé povětrnostní podmínky, které výzkum doprovázely /dvakrát došlo k zaplavení vodou/, podařilo se do zámrazu prozkoumat 18 sídelních objektů, 4 žlaby a 10 kúlových jam. Na dosud skryté ploše /v jarních měsících mají pozemní práce pokračovat/ zůstal neprokopán jen rozsáhlý objekt /8,5 x 4,5 m - přikop?, hliník?/ zasahující mimo lože komunikace. Jeho výzkum se uskutečnil v jarních měsících 1978.

Předběžná analýza /laboratorní zpracování právě probíhá/ získaného materiálu nám dovoluje datovat prozkoumané objekty: 1/ do mladší fáze lineární keramiky /notové hlavičky/; 2/ do počáteční fáze šarečkému typu /jednoduché linie trojúhelníkovitých kolků/. Dále je zde zastoupena: 3/ mladší vypíchaná keramika /s lengyelskými vlivy/; 4/vlastní nemalovaný lengyel/; 5/ mladá KNP /IV/ s boleslázkými vlivy; 6/ starší stupeň lužické kultury /orámované prsovitě vypukliny atd. / a 7/ mladší fáze slezské kultury /mimo jiné železná sekerka s dutinkou/. Posledně jmenované kulturní skupině náleží většina kúlů a žlabů. Jeden z nich /Ž-3/ byl dokonce "zdvojený". Po částečném zaplnění byl zasypan překryt vrstvou udusané žlutky a do ní bylo vymodelováno nové dno.

Z nadložních vrstev, které byly mechanicky odstraněny při hloubení lože komunikace, se nám podařilo získat i zlomky nádob ze slovanského období. Tento nález mimo jiné plně potvrzuje tezi, že slovanské osady byly na Hlučínsku ve velké většině překryty dnešními osadami a mladší zástavbou silně narušeny.

Rettungsaktion in Velké Hoštice /Bez. Opava/. Bei Terrainarbeiten im östlichen Teile der Gemeinde wurde eine umfangreiche Siedlung gestört. Auf der abgedeckten Fläche hat man 18 Objekte, 10 Pfostengruben und 4 Rinnen untersucht. Die Funde kann man in den Zeitabschnitt der Linearband- und der Stichbandkeramik, der Lengyel-, der Baden-, Urnenfelder- und slawischen Kultur datieren.

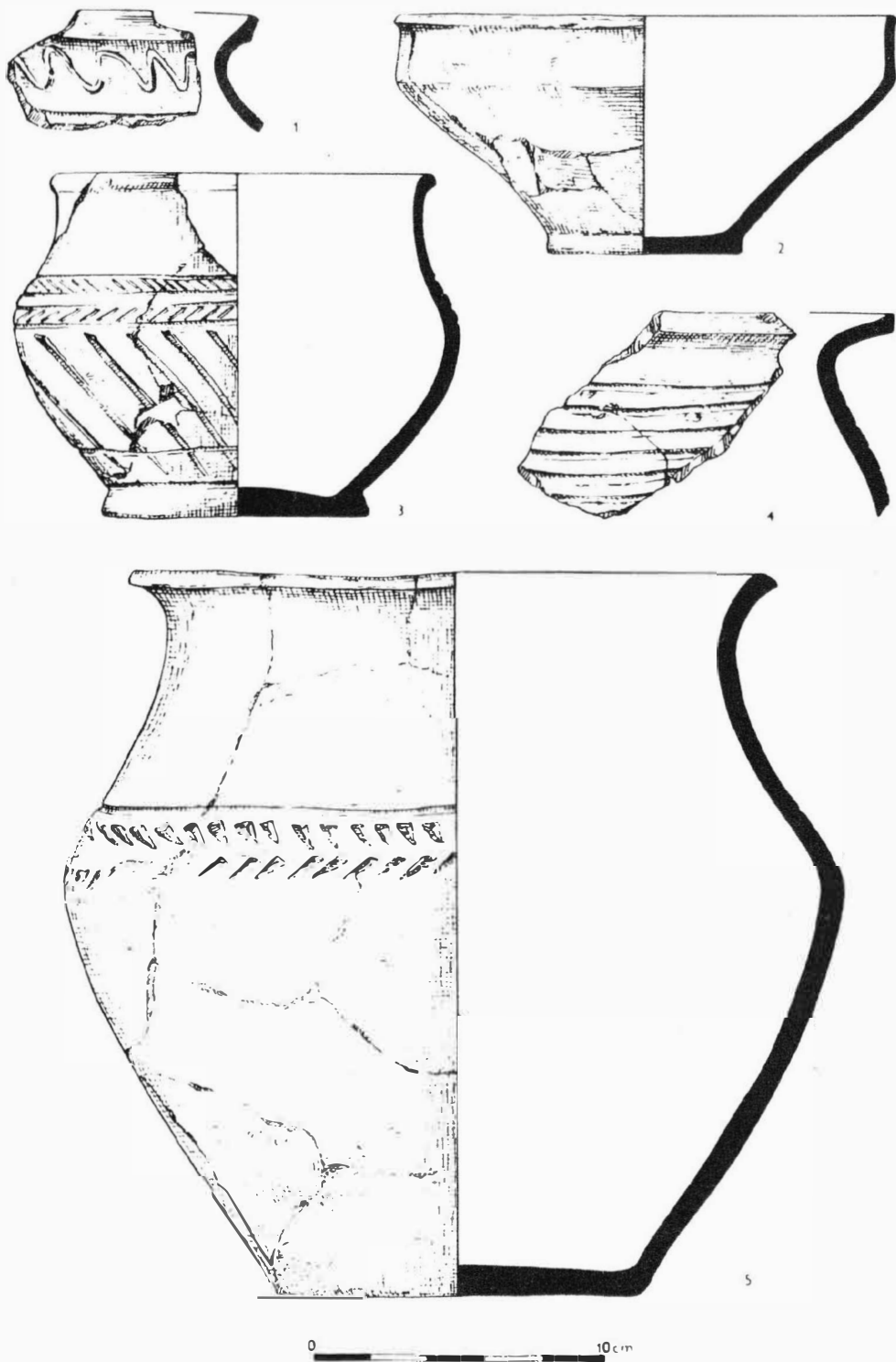
MUŠOV 1977

„ U sv. Jana ”

0 1m

Obr. 38
 Mušov /okr. Břeclav/ - "U svatého Jana". Půdorys objektů č.5 a 10. - Grundriss der Objekte Nr. 5 und 10.

Obr. 39
 Mušov /okr. Břeclav/ - "U svatého Jana". Ukázky keramiky ze sídliště. - Keramikauswahl von der Siedlung.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné